

#RAT NA BLISKOM ISTOKU - LARIDŽANI, ČOVJEK ČIJA JE MOĆ RASLA S RATOM#

Kada je ajatolah Hamenei ubijen u američko-izraelskim napadima na početku rata na Bliskom istoku, šef sigurnosnog aparata Ali Laridžani postao je još moćniji nego što je desetljećima bio.

Izraelski ministar obrane Israel Katz objavio je u utorak da je Laridžani ubijen, ali iranske vlasti to zasad nisu potvrdile.

Laridžani je od početka rata više javno nastupao nego novi vrhovni vođa Modžtaba Hamenei, koji fizički nije viđen u javnosti otkad je naslijedio ubijenog oca.

Najviši iranski sigurnosni dužnosnik pojavio se prošli tjedan na provladinom prosvjedu u Teheranu, prkoseći Izraelu i SAD-u.

Bude li potvrđena, njegova smrt će biti veliki udarac Islamskoj Republici koja će ostati bez političara koji je uspješno kombinirao ideologiju i diplomaciju.

Pragmatik

Balansirajući između ideološke lojalnosti i pragmatičnog državnštva, Laridžani je prije rata bio ključna osoba iranske nuklearne politike i strateške diplomacije.

Poznat po umjerenom tonu, 68-godišnjak je nakon dugogodišnje karijere u vojsci, medijima i parlamentu stekao povjerenje ubijenog Hameneija.

Nakon prethodnog iranskog rata s Izraelom i SAD-om 2025., imenovan je na čelo najviše sigurnosne institucije u zemlji, Vrhovnog vijeća za nacionalnu sigurnost, poziciju na kojoj je bio prije gotovo dvadeset godina.

Izrazito vidljiv bio je u diplomatskoj areni putujući po zemljama Zaljeva kao što su Oman i Katar dok je Iran vodio nuklearne pregovore koje je rat na kraju prekinuo.

'Pronicljiv operativac'

"Laridžani je pravi insajder, pronicljivi operativac koji zna kako sustav funkcionira", rekao je Ali Vaez iz Krizne grupe za Iran.

Rođen je 1957. u Nadžafu u Iranu kao sin uglednog šijitskog klerika bliskog s osnivačem Islamske Republike ajatolahom Runolahom Homeinijem. Njegova obitelj je desetljećima bila utjecajna u iranskom političkom sistemu.

Doktorat iz zapadne filozofije stekao je na sveučilištu u Teheranu.

Veteran Iranske Revolucionarne garde iz iransko-iračkog rata, Laridžani je od 1994. pa idućih deset godina bio direktor državne televizije, a predsjednik parlamenta od 2008. do 2020.

Godine 1996. imenovan je kao Hameneijev predstavnik u Vrhovno vijeće za nacionalnu

sigurnost. Kasnije je postao tajnik vijeća i od 2002. do 2007. glavni nuklearni pregovarač s Britanijom, Francuskom, Njemačkom i Rusijom.

Natjecao se na predsjedničkim izborima 2005. i izgubio od populističkog kandidata Mahmouda Ahmadinedžada s kojim se nije slagao u vezi nuklearne diplomacije. Iz utrke za predsjednika diskvalificiran je u 2021. i 2024.

Povratak na čelo Vijeća za nacionalnu sigurnost promatrači su tumačili kao znak promjene u njegovoj reputaciji konzervativca sposobnog da uskladi ideološku predanost s pragmatizmom.

Laridžani je podržao nuklearni sporazum sa svjetskim silama iz 2015. koji je propao kada se američki predsjednik Donald Trump iz njega povukao tri godine kasnije.

U ožujku 2025. Laridžani je upozorio da bi nastavak vanjskog pritiska mogao dovesti do promjene iranske nuklearne strategije.

"Ne pokušavamo proizvesti nuklearno oružje, ali ako u vezi iranskog nuklearnog pitanja učinite nešto krivo, prisilit ćete Iran da krene tim putem jer se mora obraniti", izjavio je na državnoj televiziji.

Laridžani je uporno govorio da se pregovori s Washington moraju ograničiti na nuklearni program i branio je obogaćivanje uranija kao suvereno pravo Irana.

Nasilna represija

Laridžani je bio među državniciima koje je SAD u siječnju sankcionirao zbog represije nad prosvjednicima koji su se pobunili protiv gospodarske krize.

Prema organizacijama za zaštitu ljudskih prava, u brutalnom vladinom obračunu s demonstrantima ubijeni su deseci tisuća ljudi.

Laridžani je priznao da su prosvjede izazvali ekonomski problemi, ali je za nasilje okrivio vanjsko upletanje SAD-a i Izraela.

Laridžani i Solejmani bili su mete odvojenih napada.

"Premijer Benjamin Netanyahu naređuje eliminaciju viših dužnosnika iranskog režima", objavio je ured izraelskog premijera pored fotografije koja prikazuje Netanyahua kako telefonira.

"Jučer (u ponedjeljak), izraelsko ratno zrakoplovstvo je na temelju vojnih obavještajnih podataka lociralo i eliminiralo Golamrezu Solejmanija", stoji u priopćenju izraelske vojske, koje dodaje da je general iranske Revolucionarne garde ubijen u "napadu u Teheranu".

Prema Kanu, izraelskoj javnoj televiziji, Laridžani je "bio meta atentata".

"Gađamo elemente Revolucionarne garde i represivnog aparata režima", objavila je vojska, citirajući načelnika glavnog stožera, u priopćenju.

"Značajni preventivni napadi su izvedeni prošle noći koji bi mogli utjecati na ishod operacija i ciljeve izraelske vojske", rekao je general Eyal Zamir.

Od ubojstva iranskog vrhovnog vođe Alija Hameneija tijekom prvog dana izraelsko-američkih napada na Iran 28. veljače, Laridžani je jedna od vodećih ličnosti u Iranu.

Osim Revolucionarne garde, paravojne snage Basidž su također bile meta izraelskih zračnih napada proteklih nekoliko dana. Milicija prvenstveno regrutira mlade ljude, a djeluje kao ideološka organizacija u svim institucijama i sferama društva.

Ona je "dio oružanog aparata iranskog terorističkog režima" te je "izvodila glavne operacije ugnjetavanja, pribjegavala ekstremnom nasilju, masovnim uhićenjima i korištenju sile protiv civilnih prosvjednika", komentirala je izraelska vojska.

"Eliminacija Solejmanija nastavlja niz desetaka viših zapovjednika oružanih snaga iranskog režima koji su ubijeni tijekom operacije te predstavlja još jedan velik udarac zapovjedništvu i upravljačkim strukturama režima kada je riječ o sigurnosti", istaknula je vojska.

Izrael je u utorak pokrenuo val napada na Teheran i Bejrut, dok napadi na Bagdad uvlače susjedni Irak dublje u rat na Bliskom istoku koji je izazvao gospodarske potrese diljem svijeta.

Od zajedničkog američko-izraelskog napada 28. veljače iranska prijestolnica gotovo je svakodnevno meta bombardiranja. Izraelska vojska kaže da napada "infrastrukturu terorističkog režima".

U ratu, koji je sada u trećem tjednu, poginule su stotine ljudi. Rat se brzo proširio i na iranske napade na zemlje Perzijskog zaljeva, kao i na izraelsko bombardiranje Libanona.

Iran je u utorak ujutro nastavio zračne napade na Izrael i susjedne arapske zemlje u kojima su američke vojne baze.

U napadu na Ujedinjene Arapske Emirate, drugi dan zaredom, ostaci presretnute balističke rakete pali u gradsko područje Abu Dhabija, ubivši pakistanskog državljanina, dok se požar uzrokovan napadom dronom gasi na plinskom polju Šah u Abu Dhabiju.

Katarsko ministarstvo obrane priopćilo je da je katarska vojska presrela iranski raketni napad i da je u tijeku gašenje manjeg požara uzrokovanog padom krhotina nakon presretanja rakete.

Libanonski državni mediji izvijestili su u utorak da je izraelska vojska ranojutarnjim napadima pogodila stambenu zgradu u južnim predgrađima Bejruta, uporištu proiranske oružane skupine Hezbolah.

Vlasti u Libanonu priopćile su da se od 2. ožujka više od milijun ljudi registriralo kao raseljeno, a više od 130. 000 ljudi boravi u više od 600 kolektivnih skloništa.

Zemlja je uvučena u rat kada su militanti Hezbolaha, koje podržava Teheran, napali Izrael zbog ubojstva iranskog vrhovnog vođe ajatolaha Alija Hameneija prvog dana sukoba.

Regionalni rat također kontinuirano uvlači Irak sve dublje u borbe, nakon što je zemlja dugo bila posredničko bojište između Sjedinjenih Država i Irana.

U ranojutarnjem napadu dronom i raketama meta je bilo američko veleposlanstvo u Bagdadu, a u napadu su ubijene četiri osobe u kući u kojoj su navodno bili iranski savjetnici.

Napadi na kompleks dogodili su se nekoliko sati nakon što je protuzračna obrana spriječila raketni napad na veleposlanstvo, a dron je izazvao požar u luksuznom hotelu koji posjećuju strani diplomati u utvrđenoj zelenoj zoni Bagdada.

Rat na Bliskom istoku izazvao je nagli porast cijena nafte, a cijene su nastavile rasti u utorak. Nekoliko zemalja usprotivilo se zahtjevu američkog predsjednika Donalda Trumpa da pomognu u osiguranju Hormuškog tjesnaca, dok Iran nastavlja napadati susjedne proizvođače sirove nafte.

Promet u plovnom putu u Zaljevu kroz koji prolazi petina globalne sirove nafte ozbiljno je poremećen ratom.

Ponovljeni napadi na naftnu infrastrukturu - uključujući napade na glavna polja u Ujedinjenim Arapskim Emiratima i južnom Iraku - pridonijeli su nemirima na tržištima.

Globalne cijene nafte porasle su za više od 40 posto otkako su SAD i Izrael počeli napad na Iran, a utjecaj se osjetio globalno.

Australska središnja banka u utorak je podigla ključnu kamatnu stopu, ukazujući na "oštro više cijene goriva" uzrokovane američko-izraelskim ratom protiv Irana.

Armada za Hormuz

Trump je zahtijevao od saveznika da se s "velikim entuzijazmom" pridruže armadi koja bi pratila tankere kroz tjesnac.

"Snažno potičemo druge zemlje da se uključe s nama, i to brzo", rekao je Trump novinarima na događaju u Bijeloj kući.

Trump je upozorio da bi bilo "vrlo loše" za budućnost NATO-a ako saveznici odbiju pomoći i predložio je da bi zbog tog pitanja mogao odgoditi samit s kineskim čelnikom Xi Jinpingom za otprilike mjesec dana.

Britanski premijer Keir Starmer rekao je da London surađuje sa saveznicima kako bi izradio "održiv" plan za ponovno otvaranje tjesnaca, ali je isključio misiju NATO-a.

Berlin je također rekao da je "cijelo vrijeme jasno da ovaj rat nije stvar NATO-a".

Japan, Australija, Poljska, Španjolska, Grčka i Švedska rekle su da neće vojno sudjelovati u Hormuškom tjesnacu.

Talijanska premijerka Giorgia Meloni u ponedjeljak je izrazila rezerve prema vojnom sudjelovanju njezine zemlje u zaštiti tankera u Hormuškome tjesnacu. Sloboda plovidbe u tjesnacu između Irana i Arapskog poluotoka od temeljne je važnosti, rekla je Meloni na talijanskoj televiziji. Međutim, dodala je da bi intervencija značila "korak prema većem sudjelovanju" u ratu.

Ministri vanjskih poslova EU-a raspravljali su o ratu u Bruxellesu u ponedjeljak, ali nisu pokazali "apetit" za produljenje svoje pomorske misije u Crvenom moru kako bi pomogli u ponovnom otvaranju Hormuza, rekao je visoki diplomat bloka.

Zapadni saveznici Kanada, Francuska, Njemačka, Italija i Ujedinjeno Kraljevstvo također su pozvali Izrael na suzdržanost u Libanonu, gdje je najavio "ograničene kopnene operacije" protiv Hezbolaha.

No, izraelski predsjednik Isaac Herzog rekao je za AFP da bi Europa trebala podržati "svaki napor da se Hezbolah sada iskorijeni".

Prkosan ton

Rat je sada zahvatio regiju, a Iran je napao najmanje 10 zemalja u kojima se nalaze američke snage i Revolucionarna garda, tvrdeći da je ispalio oko 700 projektila i 3600 dronova.

Više od 1200 Iranaca ubijeno je u američkim i izraelskim napadima, prema najnovijim podacima iranskog ministarstva zdravstva od 8. ožujka, koji se nisu mogli neovisno provjeriti.

No, teheranski ministar vanjskih poslova u ponedjeljak je zauzeo prkosan ton.

"Do sada su... shvatili s kakvom zemljom imaju posla", rekao je Abas Arakči novinarima u Teheranu.

Iran, rekao je, "ne ustručava se braniti i spreman je nastaviti rat gdje god ga odvede i ći dokle god je potrebno", poručio je.

Unatoč nasilju i tome što interneta nema više od dva tjedna, neki Iranci nastoje vratiti osjećaj normalnosti, ponovno otvarajući kafiće i restorane, a popularni Tajriš bazar u Teheranu bio je pun tijekom vikenda uoči nadolazeće perzijske Nove godine.

Malo je znakova narodnog ustanka u Iranu, gdje su sigurnosne snage ubile tisuće ljudi tijekom prosvjeda u siječnju.

Agencija UN-a za izbjeglice navodi da je u Iranu raseljeno do 3,2 milijuna ljudi. (Hina)

Izrael napada Teheran i Bejrut: ubili smo iranskog šefa sigurnosti Laridžanija i čelnika B

Kategorija: SVIJETAžurirano: Utorak, 17 Ožujak 2026 17:08

Objavljeno: Utorak, 17 Ožujak 2026 08:50

